

PODRTIJA V KOŠU

In zdaj sem tu, V Košu. Slutim hlevsko streho, ki je pred leti, ko sem se zadnjič klatil tod, še bila obešena pod prhljimi orehi.

Čisto blizu pod stezo se je kot prst iztegnil skalnat rob. Moram stopiti do njega in se nasloniti nanj. To je kot nujen obred, če že greš po teh stezah. Idrjica zeleni v svoji strugi. Je res tako blazno lepa? Navzdol ob vodi se sonči Podkoritar in visoko, visoko nad njim Skopica. Tu in tam se skalnati grebeni spuščajo k moji reki; na enem izmed rogljev nepremično zija v božji svet črn gams. Kdo ve, koliko časa se že pase!

Podrtja V Košu me čaka zaraščena s samosevci in brez kopriv. Spustim se na drobceno dvorišče. Obsuto je z ometom in polžimi hišicami, bezeg so obrasle črne gobe. Hišne številke 21 ne najdem nikjer več.

Vzamem si nekaj časa in si izrišem tlorise. Kuhinja in veža sta bili eno. Najbrž so imeli štedilnik, kuhinja ni bila črna. Kamra je imela vhod le iz hiše. Peč je seveda bila, žekno je še videti in lep del zidanega dimnika še zdaj štrli proti nebu. V hlevu, se zdi, je bilo prostora za dve kravi in prašiča so tudi imeli. Svinjski kotel sem videl v kuhinji. Senožet mora biti poleti drobna — drobcena. Tisoč rok se leto za letom steza k njej. Drobno stezo k Idrjici, po kateri so vse v košu znosili, bi se mogoče še našlo. Mogoče. Preveč se nisem trudil.

Naprej!

Nad hišo prečkam strmo senožet. Po gladki stari travi me kar spodnaša, steze skoraj ni. Drugače je v gozdu. Nekaj metrov je sprehoda, kot da bi po mizi špencilal. Z roba se odpre silovit pogled na razdrapan svet do sosed, do Zlomja. Same grape, gozd in skalnati čoki. To bo veselo, si rečem in jo navežem. V grapi (ta bo prva) se hladi dolg jezik zmrznjenega plazu. Gladek, gladek. Kako čez? Z melerinom si zasekam stopinje in za leskove veje se nekoliko lovim, pa gre. Spodjedo preskočim.

Ob studenčku sem. Prav milo ga je občudovati v tej odreveneli divjini. Krasi ga prepit lesen žlebek in aluminijast lonček je zraven pristavljen. Poleti bi se tu vsakdo odžejal. Od studenca gre steza po alpski šegi strogo pokonci pa dol in gor, vse tja do Zlomja. Vem, da tod raste kranjski jeglič; ogledujem za njim, a je daleč prezgodaj. Dve rastlinici le odkrijem.

PRI MARIČKI V BAJTI

Malo pred Zlomjem se steza zravnja in razširi. Pod potjo se je razrastle gozd samosevcev in potisnil senožet nad stezo. Lovci so na odprtem postavili solnico.

Na ovinku je steze že za manjšo cesto. Razkošno pripelje na ravnico ob robu ruševin večjega kmečkega doma. Zalezem se v groblje. Lepo delo, si kimam. Tudi ti rovtarji so znali odlično izkoristiti svoj borni prostor. Ni jim bilo treba preveč s škarpami opletati, le stavbe so med seboj povezali. Pot k Idrjici je še danes čedna. Velbano klet sem videl, hiša je imela dve okni, kamra enega; vse po utečenem redu. Za kuhinjo ne vem, ali je bila ločena od veže ali ne, ostankov je premalo. Na

vzhod se je iz nje šlo še v dva manjša prostora; eno je bil gotovo hram in drugo najbrž svinjak. V posebej zidanem hlevu je bilo prostora za dve glavi, pozneje so mu prizidali manjšo lopo in najbrž povečali streho. Vse to, kar lahko danes razberem, bo čez dober mesec zagrnil zeleni svod, v zeleno bo skoraj mrknila še steza.

K Munhu v Zlomjih, tako se je hiši pravilno reklo, sem prvič padel 1976. leta po prepadnem grebenu s Plešarskega vrha. Spomnim se, da je bilo tudi v marcu, resje je cvetelo. Ko sem se na tisti vratolomni poti nehal loviti za gabre, sem si oddahnil na majčkeni vzravnavi; ob nogah so mi cvetele kimaste narcise in med jesenjem so se belile ruševine. To sem zija!

Kaj pa pot naprej?

Brž za hudo poraslimi smrekami stopim na sonček; po dolgih urah mi je kar všeč njegova gorkota. In tukaj je v strmino vsajena drobna hiša, še trdna in pokrita: Stopnik 54, kot piše na tablici. Pri Marički v bajti se reče. Odprtega sveta tako rekoč ni več. Od vsepovsod se je zagrnilo. Gluha osamelost kriči s hišnega praga, stopnicam se poznajo sledovi osojne zime, škarpa je prazna vsega.

Dve poti se potegneta izza hiše. Ena gre navzgor, ta bo moja. Druga gre spodaj pod robmi do skoraj neopazne senožeti in do ostankov stare hiše. Včasih, najbrž bo že dolgo tega, se je tam reklo Pri Jakobu v Zlomju. Od kar pa so svet kupili Murovci, so porekli Pri Murovcu v Podstranku (v Podstrajniku). Menda je bil to Stopnik

Misli

SLAVICA ŠTIRN

Gore —
bele sanje,
hrepenenje,
nemir.
Večnost
poslavljanja,
vračanja.
Začarani krog.

Na vrhu gore meglica
kot pajčolan zakrila
pogled je v dolino.
In nisem želela
vrniti se dol.
Ostala bi tu.

Kot oglodane kosti —
skale,
otoki cvetja,
vijugaste poti.
Ta svet,
poln je
čudes.